

Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor:

A mindennapi élet szemiotikájához (alcím)

Tartalom

- Bevezető
- Szimbólumelemzés a saját társadalom antropológiai kutatásában
- A szimbólum arcai
- Tárgyak szimbolikája
- Modern mitológiák
- Globalizáció, individualizáció, modernizáció, urbanizáció és lakásmód Magyarországon
- A szemiotikai elemzés, mint szociokulturális változások jelzője
- Múzeumi katalógusok – a közelmúlt arcai. (Nemzeti Múzeum, Terror Háza).
- Magyarság-szimbólumok idegenforgalmi kiadványok tükrében
- Az utca beszéde és viszonya a legitimitáshoz
- Ikonikus fordulat vagy valami más?
- Az utazás, mint szociális státuszbeli változás szemiotikai jelei
- Az utazás, mint időbeli váltás szemiotikai jelei
- Ünnepek és emlékezet
- A gasztronómiai érdeklődés szociokulturális okai, szemiotikai jelei
- Verseny. (A verseny néhány szociokulturális aspektusáról)
- Egészség—betegség mint szimbolikus társadalmi konstrukció
- Néhány gondolat a tisztaság szimbolikájáról
- A „mátság” megjelenései a filmművészetben
- A humor a kulturális antropológiában
- A tárgyformálás, mint kommunikáció
- Fejükre estek-e az istenek? avagy Emergencia és szimbólum (A tárgyszimbolika alakulásának néhány törvényszerűsége)

Bevezető

- A kötet az elmúlt évtized általunk írt szemiotikai jellegű tanulmányait tartalmazza, melyekhez az MTA Szociológiai Kutatóintézetében végzett kutatásaink szolgáltatták az alapot. Könyvünk elsősorban a mindennapi élet szimbolikus megnyilvánulásainak elemzésére irányul. Olyan, szinte mindenkit érintő kérdéseket tárgyal, mint „az utca beszéde”, az utazás (mint „időutazás”, s mint szociális helyzetbeli változás), a gasztronómiai vagy tisztálkodási szokások, az egészség-betegség-felfogás alakulása és mindezek szociokulturális okai, vagy a modern „mitológiák”. Magában foglal elméleti tanulmányokat (*Szimbolumelemzés a saját társadalom antropológiai kutatásában*, *A szimbólum arcai*, *Tárgyak szimbolikája*, illetve részben elméleti jellegű szövegeket, mint az *Ikonikus fordulat vagy valami más* és a *Fejükre estek-e az istenek? avagy Emergencia és szimbólum -- A tárgyszimbolika alakulásának néhány törvényszerűsége* című írások), konkrét elemzéseket, mint a *Múzeumi katalógusok*, vagy a *Magyarság-szimbólumok idegenforgalmi kiadványok tükrében*, illetve *A szemiotikai elemzés mint szociokulturális változások jelzője* című írások), illetve olyan elemzéseket, amelyek a mindennapi élet egy-egy területének jeleit igyekeznek áttekinteni és rendszerezni¹. Az elemzéseket interdiszciplináris megközelítés jellemzi. A kötet az oktatásban többféle területen is használható: elsősorban a szemiotika, a kulturális antropológia, a szociológia, s azon kívül egyéb, a tanulmányokban érintett területek (film, egészség-betegség, idegenforgalom, reklám-marketing, stb.) oktatásában is.

¹ Egyes példák visszatérhetnek a különböző tanulmányokban, ez azonban talán nem zavaró, azt pedig mindenképpen elősegíti, hogy az egyes szövegek különállóan, a kötet egészétől függetlenül is használhatóak legyenek. Hasonlóképpen többször említjük – különböző tanulmányokban -- azt a „képletet” is, amellyel a szimbolikus és fogalmi gondolkodás különbségének lényegét próbáljuk megvilágítani. Mivel e „képlet” értelmezése mindegyik esetben kissé más hangsúlyoz, maga az alapgondolat pedig az egyes írások belső felépítésének fontos pillére, a nyilvánvaló tartalmi átfedés ellenére e variánsok mindegyikét bennhagytuk a szövegben.